

HandläggareHaina Dominguez Berndtsson
Telefon: 08-50833580**Till**Utbildningsnämnden
2025-05-22**Ansökningar om godkännande av huvudman för
fristående gymnasieskolor i Stockholms stad
och närliggande kommuner**

Remisser från Skolinspektionen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remisserna till Skolinspektionen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat sex ansökningar om godkännande av huvudman för nya fristående gymnasieskolor, varav tre i Stockholm stad. Det har inkommit sex ansökningar om utökningar av befintliga gymnasieskolor inom region Stockholm, varav tre är i Stockholms stad. Det har även inkommit ansökningar som avser särskilda varianter, riksrekryterande och nationella idrottsutbildningar, samt huvudmannabyten.

Befolkningsprognoser från Stockholms stad och regionen visar att antalet 16-åringar minskar efter 2026. Utbildningsförvaltningens sammantagna bedömning är därmed att det inte finns ett behov av nya platser i regionen. Dock bedömer utbildningsförvaltningen att de ansökningar som avser nationella idrottsutbildningar, särskilda varianter och riksrekryterande utbildningar kompletterar det befintliga utbudet, utan att få negativa konsekvenser för elever eller Stockholms stads utbud.

Utbildningsförvaltningen bedömer däremot att de ansökningar som rör vård- och omsorgsprogrammet kommer ha långsiktiga negativa konsekvenser, utifrån begränsat söktryck till motsvarande utbildning på befintliga gymnasieskolor. Gällande ansökningar som rör högskoleförberedande program med olika inriktningar vill utbildningsförvaltningen uppmärksamma att det inte finns behov av fler högskoleförberedande program.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remisserna till Skolinspektionen. Med hänsyn till remisstiden behöver beslutet justeras omedelbart.

Bakgrund

Ansökan om godkännande av huvudman för fristående gymnasieskola och anpassad gymnasieskola görs till Skolinspektionen. Ansökningarna remitteras sedan till lägeskommunen, samt till närliggande kommuner, för yttrande om utbildningen innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Kommunens yttrande ska innehålla en beskrivning av etableringarnas ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser som kan uppstå på lång sikt, i varje fall över en femårsperiod, vid start av de utbildningar som ansökningarna omfattar. Skolinspektionen beslutar därefter om ansökan ska godkännas. När en enskild huvudman har godkänts för en utbildning ska denna starta senast vid början av det läsår som inleds två år efter godkännandet. Föreliggande ansökningar avser därmed utbildningsstart senast läsåret 2027/2028, om inget annat anges.

Förvaltningen har de senaste åren följt upp antalet platser som har realiserats av de ansökningar som Skolinspektionen beslutat att godkänna. Uppföljningen visar att långt ifrån alla beviljade platser blir reella platser inom två år. Förvaltningen fortsätter följa denna utveckling som utgör ett viktigt underlag i stadens planerings- och dimensioneringsarbete.

För att Skolinspektionen ska kunna göra en helhetsbedömning av vilka följder en etablering kan medföra bör kommunen utöver en konsekvensbeskrivning bifoga följande:

1. En befolkningsprognos över kommunens 16-åringar de kommande fem åren (år 2025–2030)
2. En sammanställning över antalet kommunala och fristående gymnasieskolor i kommunen som idag erbjuder de program och inriktningar som omfattas av ansökningarna.
3. Uppgift om antalet befintliga utbildningsplatser på respektive sökt program och inriktning vid kommunala respektive fristående gymnasieskolor i kommunen.
4. Uppgift om kommunen avser att erbjuda sökta program och inriktningar läsåret 2025/2026 samt om möjligt läsåret 2026/2027.

Utbildningsförvaltningen yttrar sig i ett samlat remissvar. Skolinspektionen har medgett anstånd att inkomma med svar senast den 23 maj 2025.

Ärendet

Ansökningarna avseende gymnasieskola omfattar 1441 nya platser inom högskoleförberedande program, vid fullt utbyggd verksamhet. Av dessa är 940 platser på fristående skolor inom Stockholms stad och 620 platser¹ på fristående skolor i närliggande kommuner. Av inkomna ansökningar avser 502 nya platser inom yrkesprogrammen, vid fullt utbyggda verksamheter. Av dessa är 320 platser inom Stockholms stad. Det har även inkommit ansökningar som rör huvudmannabyte, där elevantalet uppges vara oförändrat gentemot tidigare.

Dessutom har sju ansökningar om att bedriva utbildning som avviker från de nationella programmen inkommit (varav sex i Stockholms stad). Fyra av dessa ansökningar avser förnyelse av tillstånd för nationellt godkända idrottsutbildningar i Stockholms stad, en avser nytt tillstånd för nationellt godkänd idrottsutbildning och en avser att bli ett riksrekryterande idrottsgymnasium. En ansökan gäller tillstånd att bedriva riksrekryterande yrkesprogram.

Ansökningarna med angivande av Skolinspektionens diarienummer ordnade per ansökan redovisas i bilaga 6.

Den konsekvensbeskrivning som Skolinspektionen begär av staden redovisas under förvaltningens synpunkter och förslag nedan. De uppgifter som Skolinspektionen utöver konsekvensbeskrivningen efterfrågar medföljer som bilaga 1–5.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för utveckling och samordning i samverkan med gymnasieavdelningen och avdelningen för ekonomi och styrning.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 13 maj 2025. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 14 maj 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Gymnasieutbildningen i Region Stockholm är samordnad genom ett samverkansavtal mellan regionens samtliga 26 kommuner samt Håbo kommun. Det betyder att eleverna i regionen och Håbo fritt

¹ Cirka hälften av platserna i närliggande kommuner avser dock nuvarande elevantal, då huvudmannen enligt ansökan inte avser att öka antalet elever.

kan söka alla gymnasieutbildningar på nationella gymnasieprogram i samverkansområdets kommunala och fristående gymnasieskolor. Det finns dock inget samverkansavtal mellan regionens kommuner när det gäller utbildningar i anpassad gymnasieskola.

Även gymnasieskolans introduktionsprogram ligger utanför regionens samverkansavtal². Då behovet av platser skiljer sig mellan introduktionsprogrammen, och det åligger hemkommunen att erbjuda platser till obehöriga elever, försvåras planeringen av att det av ansökningarna inte framgår i vilken utsträckning och volym som introduktionsprogram kan komma att erbjudas av sökande huvudmän.

Befolkningsutveckling och behovet av nya platser

Efter 2026 minskar antalet 16-åringar, för att sedan plana ut och åter minska 2033. Från och med 2038 förväntas antalet 16-åringar minska ytterligare. Inom grundskolan har befolkningsprognosen under de senaste åren visat på ett kraftigt minskat elevantal i Stockholms stad som kan komma att påverka även gymnasiet framöver. Även Stockholms stads långsiktiga prognoser (fram till 2045) visar att elevantalet har nått en topp år 2026, som den sedan inte förväntas överstiga kommande två decennier. Den nuvarande befolkningsprognosen visar att det kommer finnas cirka 130 färre 16-åringar år 2030 jämfört med 2025. År 2033 är det cirka 750 färre 16-åringar jämfört med 2025, och för år 2038 är det 1 370 färre 16-åringar. Den främsta orsaken till förändringen i befolkningsprognosen är minskande barnafödande. Även senarelagd bostadsbyggande och förändringar i flyttmönster påverkar.

Utbildningsförvaltningen ser inget behov av nya elevplatser i Stockholm utifrån befolkningsprognosen. Däremot kan en del nya studievägar/utbildningar komplettera det befintliga utbudet på ett sätt som breddar ungas valmöjligheter och utan att det får påtagligt negativa konsekvenser för kommunen som huvudman. Utöver dagens befintliga kapacitet i egen regi planerar förvaltningen tillskapa cirka 1 200 nya elevplatser fram till år 2026. Ökningarna är en nybyggnation som påbörjades när elevantalsframskrivningen visade på en kraftig ökning i antalet 16-åringar i Stockholm och länet.

Elevernas intresse för olika program

Utvecklingen i staden visar på ett fortsatt högt intresse för högskoleförberedande program. Intresset för yrkesprogrammen är fortsatt på en förhållandevis låg nivå jämfört med riket i övrigt.

² Dock kommer introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever att ingå i samverkansavtalet framöver.

Olika insatser görs för att öka antalet sökande till yrkesprogrammen, vilket kan påverka situationen fram till år 2031. Den nya lagstiftningen som anger att dimensionering av gymnasieutbildning ska ta större hänsyn till arbetsmarknadens behov kan också komma att påverka förutsättningarna på yrkesprogrammen framöver.

Konsekvensbedömning

Som framgår ovan innebär stadens och regionens befolkningsprognoser att det inte finns ett generellt ökat behov av antalet studieplatser.

Flera av de specifika utbildningarna som inkommit under 2024; exempelvis nationella idrottsutbildningar, särskilda varianter och riksrekryterande utbildningar kompletterar dagens befintliga utbud och bedöms inte få negativa konsekvenser för eleverna eller Stockholms stads utbildningsväsende.

Det är dock viktigt att påtala att befolkningsprognosen samt ett redan befintligt överskott av platser inom gymnasieskolan i regionen gör att det finns ett behov att iaktta försiktighet i bedömningen. Förvaltningen vill även påtala komplexiteten i att en huvudman som har ett befintligt tillstånd för ett gymnasieprogram med tillhörande inriktning fritt kan öka och minska antalet elever på detta program och inriktning. Det är även angeläget att sökande huvudmän säkerställer att de har tillgång till idrottslokaler. Idag råder brist på idrottslokaler i staden. Det kan skapa svårigheter för såväl befintliga som tillkommande huvudmän att få tillgång till idrottslokaler i den utsträckning som behövs.

Nedan följer utbildningsförvaltningens konsekvensbedömningar kopplade till utbildningar som bedöms få negativa konsekvenser för Stockholms stad.

Ansökningar inom yrkesprogram som bedöms få konsekvenser

Det har inkommit två ansökningar som rör utökning, respektive nyetablering av vård- och omsorgsprogrammet (Stadsmissionens Skolstiftelse och E&A Gymnasium i Västerås AB). Utifrån begränsat söktryck till detta program på befintliga gymnasieskolor, skulle den ökning av elevplatser som ansökan innebär, få långsiktiga negativa konsekvenser för den del av skolväsendet som Stockholms stad är ansvarig för. Det fanns 34 lediga platser i Stockholm och 240 i regionen vid slutantagningen 2024.

Ansökningar på nationella program som bedöms få konsekvenser

Det har inkommit flera ansökningar som rör högskoleförberedande program med olika inriktningar (Stiftelsen Resiliensakademin, Medborgarskolan Stockholmregionen, E&A Gymnasium i Västerås AB och Stockholm Lära Aktiebolag). Utbildningsförvaltningen vill därför uppmärksamma att det inte finns behov av utökningar och nyetableringar av fler högskoleförberedande program. Framför allt har intresset för estetiska programmet minskat, och den preliminära antagningen inför läsåret 2025 har visat på ett fortsatt minskat söktryck. Att öka antalet elevplatser, även mindre öknings, skulle kunna få påtagligt negativa konsekvenser för eleverna eller för stadens utbildningsväsende på sikt.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Barnets bästa har beaktats i detta ärende. För att fler barn ska få gå i gymnasieskolan (barnkonventionen artikel 28) och för att barnen i Stockholms stad ska ha rätt till en utbildning som ska syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter (barnkonventionens artikel 29) är det av stor vikt att utbildningsförvaltningen strävar efter att säkerställa att vi har en hållbar skolplanering som möjliggör för fler barn att få plats på en gymnasieutbildning som leder till högre utbildning eller arbete. Det är därtill viktigt att det inte sker en överetablering av skolplatser som riskerar att leda till påtagliga negativa konsekvenser för skolverksamheten och som påverkar barns rätt till utbildning negativt.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remisserna till Skolinspektionen. Med hänsyn till remisstiden behöver beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Niclas Westin
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilagor

1. Prognos över befolkningsutvecklingen gällande 16-åringar i Stockholms stad och Stockholms län 2025 – 2033
2. En sammanställning över antalet kommunala och fristående gymnasieskolor i kommunen som idag erbjuder sökta program och inriktningar

- 3a. En sammanställning över antalet platser på sökta program och inriktningar
- 3b. En sammanställning över antalet lediga platser på sökta program och inriktningar
- 4. Uppgift om kommunen avser att erbjuda följande program läsåret 2025/2026 och läsåret 2026/2027
- 5. Övriga kommuner som erbjuder sökta program och inriktningar
- 6a. Sammanställning över antalet remitterade ansökningar inom Stockholm stad
- 6b. Sammanställning över antalet remitterade ansökningar i närliggande kommuner

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2025-05-13